

Uppgifter B

Textpaket

Litteracitet

1

Steg 2

3

Elever som läser och skriver





Innehåll

Inledning	3
------------------------	----------

Textpaket 1

Lejonet och räven.....	5
En karta över en ö.....	7
Skorpionen	9

Textpaket 2

Skorpionen	12
Den giriga mannen.....	14
Potatischips	16

Textpaket 3

Skorpionen	19
Potatischips	21
Sömn.....	23
Mjölk	25
Världens städer	28

Litteratur- och bildförteckning	30
--	-----------



Inledning

Detta häfte innehåller underlag för *Uppgifter B – Textpaket*. Uppgifterna använder du tillsammans med *Samtals- och dokumentationsunderlag B* och *Bedömningsunderlag för Uppgifter B*.

Instruktionerna för hur du genomför uppgifterna finns i *Samtals- och dokumentationsunderlag B*.

Dokumentera elevens svar på uppgifterna i bedömningsunderlagen. Var uppmärksam på att svarsrutorna för exempelvis ”Ja” och ”Nej” kommer i en annan ordning på elevens svarsblad när språket har läsriktningen höger–vänster.

Varje uppgift består av två blad – en text och elevens svarsblad med läsförståelsefrågor. Information om hur du väljer uppgifter till eleven finns i lärarhandledningen (se s. 6–7). Skriv ut uppgifterna enkelsidigt i färg så att eleven kan se texten och frågorna samtidigt.

Ge gärna tolken kopior av uppgifterna du har valt både på svenska och på elevens språk.

Om översättningarna

I vissa fall används olika varieteter av ett språks skriftspråk i olika länder eller i olika delar av ett land. Om det finns ett officiellt standardskriftspråk har detta språk använts i översättningarna.

I inledningen till *Uppgifter B* på de olika språken finns information om vilken språkvarietet som har valts för översättningen och övrigt som du och tolken kan behöva vara särskilt uppmärksamma på.

Anpassning av uppgifter för elever med funktionsnedsättning

Om du läser upp eller spelar in uppgifter för elever med svår synnedsättning behöver du anpassa uppgifter som innehåller bilder eller figurer. Kontakta en speciallärare eller specialpedagog om det behövs.

Textpaket 1

- Text 1. Lejonet och räven. Beskriv innehållet i bilden.
- Text 2. En karta över en ö. Uppgiften stryks.
- Text 3. Skorpionen. Beskriv skorpionen i bilden. (Ingår även i textpaket 2 och 3)

Textpaket 2

- Text 3. Potatischips. Använd riktiga potatischips. (Ingår även i textpaket 3)

Textpaket 3

- Text 3. Sömn. Figuren kan strykas. Frågorna 3 och 4 som bygger på information i figuren stryks.
- Text 5. Världens städer. Diagrammet kan strykas. Frågorna 2 och 4 som bygger på information i diagrammet stryks.

Mer information finns i *Anpassning för elever med funktionsnedsättning*.

Textpaket 1



Textpaket 1, text 1

Lejonet och räven

Lejonet låg i sin grotta.

Han låg där både dag och natt.

Man hörde bara små trötta rytanden från honom.

– Han är sjuk, tänkte djuren och tyckte synd om honom.

De började gå in i lejongrottan med små presenter.

Men räven gick inte in.

Lejonet frågade med len röst:

– Varför kommer inte du, min vän? Alla de andra har varit här.

– Jag tänkte komma, sa räven, men jag såg fotspåren och blev rädd. Alla spåren går in till din grotta men inga spår går ut från grottan. Därför stannar jag nog ute.



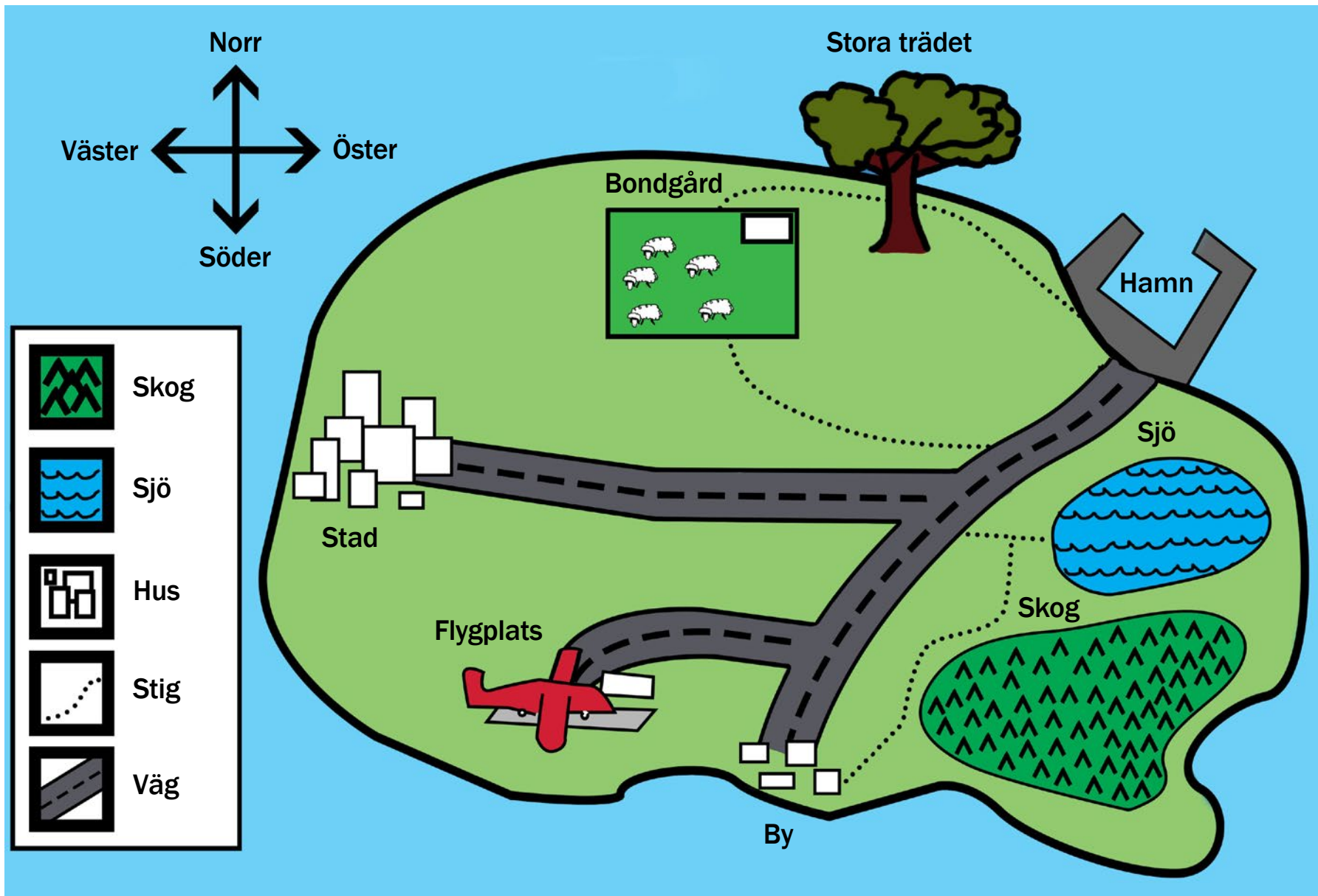
Frågor till ”Lejonet och räven”

Svara Ja eller Nej på följande frågor om texten.

	Ja	Nej
1. Var lejonet i sin grotta hela tiden?	☐	☐
2. Gick räven in till lejonet?	☐	☐
3. Gav räven lejonet presenter?	☐	☐
4. Hade lejonet ätit upp de andra djuren?	☐	☐

Följande frågor svarar du på muntligt.

5. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?
6. Tror du att lejonet var sjukt? Kan du berätta hur du tänker då?
7. Var räven klokare än de andra djuren? Kan du berätta hur du tänker då?
8. Tror du att man kan lära sig något av den här berättelsen? Kan du berätta hur du tänker då?

Textpaket 1, text 2 **En karta över en ö**

Frågor till ”En karta över en ö”

Sätt ett kryss i rutan för det svar som du tror är rätt.
Du får bara sätta ett kryss.

1. Vilken av dessa platser ligger närmast hamnen?

- A ☐ Staden
- B ☐ Sjön
- C ☐ Bondgården

2. Vilken av dessa platser ligger norr om staden?

- A ☐ Flygplatsen
- B ☐ Skogen
- C ☐ Bondgården

3. Om du går från staden mot sjön, åt vilket håll kommer du att gå?

- A ☐ Norr
- B ☐ Väster
- C ☐ Öster

4. Tänk dig att du går en promenad på ön. Följ instruktionerna.

- Börja i byn.
- Följ vägen mot hamnen.
- Ta till vänster vid andra vägkorsningen.
- Fortsätt tills vägen tar slut.
- Var är du nu?

- A ☐ Bondgården
- B ☐ Staden
- C ☐ Hamnen

Textpaket 1, text 3

Skorpionen – spindeldjur med gadd

Det är ingen bra idé att gå och peta in fingrarna i små hål i murar eller bland stenar i varma trakter. Man bör också skaka ur sina skor om de har stått tomma en längre stund. De kanske inte alls är tomma längre. För skorpioner tycker inte om ljus utan ligger och trycker i hålor och andra mörka utrymmen under dagarna. Skorpioner lever i varma länder över hela jorden, men man ser dem sällan.

Sticka ihjäl sitt byte

Skorpioner kan vara verkligt giftiga, även om de flesta arterna inte är dödliga för oss människor. De blir mellan en och tjugo centimeter långa beroende på vilken art det är, men alla har en giftgadd i änden på stjärten. När en skorpion ska döda ett byte, böjer den upp stjärten över ryggen och sticker bytet, som den håller fast med klorna. En rädd skorpion snurrar snabbt runt för att hela tiden rikta gadden mot fienden.

Skorpionen jagar stora spindlar och andra småkryp på natten. De känner sig fram med klorna, kniper tag i sitt byte och dödar det med sin giftgadd.



Skorpion

Frågor till "Skorpionen – spindeldjur med gadd"

Svara Ja eller Nej på följande frågor om texten.

	Ja	Nej
1. Tycker skorpioner om mörker?	☐	☐
2. Kan <i>alla</i> skorpioner döda människor?	☐	☐
3. Är alla sorters skorpioner lika stora?	☐	☐
4. Fångar skorpionen sitt byte med klorna?	☐	☐

Följande frågor svarar du på muntligt.

5. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?
6. I texten om skorpionen står det att man bör skaka ur sina skor. Varför tror du att man bör göra det? Kan du berätta hur du tänker då?

Textpaket 2



Textpaket 2, text 1

Skorpionen – spindeldjur med gadd

Det är ingen bra idé att gå och peta in fingrarna i små hål i murar eller bland stenar i varma trakter. Man bör också skaka ur sina skor om de har stått tomma en längre stund. De kanske inte alls är tomma längre. För skorpioner tycker inte om ljus utan ligger och trycker i hålor och andra mörka utrymmen under dagarna. Skorpioner lever i varma länder över hela jorden, men man ser dem sällan.

Sticka ihjäl sitt byte

Skorpioner kan vara verkligt giftiga, även om de flesta arterna inte är dödliga för oss människor. De blir mellan en och tjugo centimeter långa beroende på vilken art det är, men alla har en giftgadd i änden på stjärten. När en skorpion ska döda ett byte, böjer den upp stjärten över ryggen och sticker bytet, som den håller fast med klorna. En rädd skorpion snurrar snabbt runt för att hela tiden rikta gadden mot fienden.

Skorpionen jagar stora spindlar och andra småkryp på natten. De känner sig fram med klorna, kniper tag i sitt byte och dödar det med sin giftgadd.



Skorpion

Frågor till ”Skorpionen – spindeldjur med gadd”

Svara Ja eller Nej på följande frågor om texten.

	Ja	Nej
1. Tycker skorpioner om mörker?	☐	☐
2. Kan <i>alla</i> skorpioner döda människor?	☐	☐
3. Är alla sorters skorpioner lika stora?	☐	☐
4. Fångar skorpionen sitt byte med klorna?	☐	☐

Följande frågor svarar du på muntligt.

5. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?
6. I texten om skorpionen står det att man bör skaka ur sina skor. Varför tror du att man bör göra det? Kan du berätta hur du tänker då?

Textpaket 2, text 2

Den giriga mannen

En girig man sålde allt han ägde och smälte ihop guldpengarna till en stor klump. Guldklumpen grävde han ner i sin trädgård vid foten av ett träd. Varje dag besökte han trädet. En dag fick en av hans grannar syn på honom och förstod direkt vad han höll på med. När den giriga mannen hade gått passade grannen på att gräva upp guldklumpen och tog med sig den.

När den giriga mannen kom nästa dag för att se till sin skatt, fann han ett hål. Då började han gråta och slita sitt hår i förtvivlan. En vän, som råkade gå förbi, undrade vad som stod på. Den giriga mannen talade om vad som hade hänt.

– Å, var det ingenting annat, sade vännen, då har du ingenting att vara ledsen för. För guldets var i verkligheten aldrig riktigt ditt. Ta en sten och lägg i hålet i stället och inbilla dig att den är guldklumpen! Du kommer att ha lika stor glädje och nytta av den.

Frågor till ”Den giriga mannen”

Sätt ett kryss i rutan för det svar som du tror är rätt. Du får bara sätta ett kryss.

1. Hur fick den giriga mannen guldklumpen?
A ☐ Han köpte den av grannen.
B ☐ Han gjorde den av pengar.
C ☐ Han hittade den i trädgården.

2. Varför gick den giriga mannen till trädet varje dag?
A ☐ För att gräva ner mer guld.
B ☐ För att gräva upp sitt guld.
C ☐ För att bevaka sitt guld.

3. Vad kan man lära sig av berättelsen?
A ☐ Att man ska dela med sig av sin rikedom.
B ☐ Att man bara har glädje av rikedom som används.
C ☐ Att man alltid ska lyssna på sina grannar och vänner.

Följande frågor svarar du på muntligt.

4. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?
5. Varför tror du att den giriga mannen sålde allt han ägde?
Kan du berätta hur du tänker då?
6. Varför tyckte vännen att han lika gärna kunde gräva ner en sten i hålet?
Kan du berätta hur du tänker då?

Textpaket 2, text 3

Potatischips

Potatischips är tunna friterade skivor av potatis och de tillhör 1800-talets mest diskuterade uppfinningar. Det finns gott om historier om vem som uppfann dem och började sälja dem, och det är snudd på omöjligt att avgöra huruvida någon av dessa historier innehåller någon sanning.



Potatischips

Den mest spridda historien handlar om kocken George Crum. Den 24 augusti 1853 försökte Crum tillfredsställa en missnöjd kund. Han skar tunna potatisskivor, stekte dem och saltade resultatet, med följd att kunden gick från missnöjd till mycket nöjd. Historien kan mycket väl vara sann, men det står klart att andra kockar kom på liknande idéer under samma sekel. Enbart i USA nämns motsvarigheter i ett par kokböcker, och andra varianter utvecklades i Storbritannien.

Först på 1890-talet började man saluföra chips i livsmedelsaffärer, och den verkliga ökningen i chipstillverkning och -försäljning inleddes efter uppfinningen av fritösen, som underlättade tillagningen, i slutet av 1920-talet. Under påföljande decennium förändrades dessutom förpackningarna, så att chips kunde distribueras över stora avstånd i USA. För Europas del dröjde expansionen för chips i butikerna till 1950-talet.

Frågor till ”Potatischips”

Sätt ett kryss i rutan för det svar som du tror är rätt. Du får bara sätta ett kryss.

1. Varför har författaren skrivit den här texten?
A ☐ För att informera läsaren om potatischipsens historia.
B ☐ För att underhålla läsaren med en rolig historia.
C ☐ För att instruera läsaren om hur man tillagar potatischips.

2. Vet man vem som uppfann potatischipsen?
A ☐ Ja, det var George Crum.
B ☐ Nej, det finns flera tänkbara personer.
C ☐ Nej, men man vet *var* de uppfanns.

Vilka påståenden stämmer in på vad som skrivs om chips i texten?

Sätt ett kryss i rutan för Ja eller Nej efter varje påstående.

- | | Ja | Nej |
|--|--------------------------|--------------------------|
| 3. Vi vet på ett ungefär hur länge man ätit potatischips. | ☐ | ☐ |
| 4. Europa var den första världsdelen där man sålde potatischips. | ☐ | ☐ |
| 5. Det fanns mer än en orsak till att man började äta mer potatischips under 1900-talet. | ☐ | ☐ |

Följande fråga svarar du på muntligt.

6. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?

Textpaket 3



Textpaket 3, text 1

Skorpionen – spindeldjur med gadd

Det är ingen bra idé att gå och peta in fingrarna i små hål i murar eller bland stenar i varma trakter. Man bör också skaka ur sina skor om de har stått tomma en längre stund. De kanske inte alls är tomma längre. För skorpioner tycker inte om ljus utan ligger och trycker i hålor och andra mörka utrymmen under dagarna. Skorpioner lever i varma länder över hela jorden, men man ser dem sällan.

Sticka ihjäl sitt byte

Skorpioner kan vara verkligt giftiga, även om de flesta arterna inte är dödliga för oss människor. De blir mellan en och tjugo centimeter långa beroende på vilken art det är, men alla har en giftgadd i änden på stjärten. När en skorpion ska döda ett byte, böjer den upp stjärten över ryggen och sticker bytet, som den håller fast med klorna. En rädd skorpion snurrar snabbt runt för att hela tiden rikta gadden mot fienden.

Skorpionen jagar stora spindlar och andra småkryp på natten. De känner sig fram med klorna, kniper tag i sitt byte och dödar det med sin giftgadd.



Skorpion

Frågor till ”Skorpionen – spindeldjur med gadd”

Svara Ja eller Nej på följande frågor om texten.

	Ja	Nej
1. Tycker skorpioner om mörker?	☐	☐
2. Kan <i>alla</i> skorpioner döda människor?	☐	☐
3. Är alla sorters skorpioner lika stora?	☐	☐
4. Fångar skorpionen sitt byte med klorna?	☐	☐

Följande frågor svarar du på muntligt.

5. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?
6. I texten om skorpionen står det att man bör skaka ur sina skor. Varför tror du att man bör göra det? Kan du berätta hur du tänker då?

Textpaket 3, text 2

Potatischips

Potatischips är tunna friterade skivor av potatis och de tillhör 1800-talets mest diskuterade uppfinningar. Det finns gott om historier om vem som uppfann dem och började sälja dem, och det är snudd på omöjligt att avgöra huruvida någon av dessa historier innehåller någon sanning.



Potatischips

Den mest spridda historien handlar om kocken George Crum. Den 24 augusti 1853 försökte Crum tillfredsställa en missnöjd kund. Han skar tunna potatisskivor, stekte dem och saltade resultatet, med följd att kunden gick från missnöjd till mycket nöjd. Historien kan mycket väl vara sann, men det står klart att andra kockar kom på liknande idéer under samma sekel. Enbart i USA nämns motsvarigheter i ett par kokböcker, och andra varianter utvecklades i Storbritannien.

Först på 1890-talet började man saluföra chips i livsmedelsaffärer, och den verkliga ökningen i chipstillverkning och -försäljning inleddes efter uppfinningen av fritösen, som underlättade tillagningen, i slutet av 1920-talet. Under påföljande decennium förändrades dessutom förpackningarna, så att chips kunde distribueras över stora avstånd i USA. För Europas del dröjde expansionen för chips i butikerna till 1950-talet.

Frågor till ”Potatischips”

Sätt ett kryss i rutan för det svar som du tror är rätt. Du får bara sätta ett kryss.

1. Varför har författaren skrivit den här texten?
A ☐ För att informera läsaren om potatischipsens historia.
B ☐ För att underhålla läsaren med en rolig historia.
C ☐ För att instruera läsaren om hur man tillagar potatischips.

2. Vet man vem som uppfann potatischipsen?
A ☐ Ja, det var George Crum.
B ☐ Nej, det finns flera tänkbara personer.
C ☐ Nej, men man vet *var* de uppfanns.

Vilka påståenden stämmer in på vad som skrivs om chips i texten?

Sätt ett kryss i rutan för Ja eller Nej efter varje påstående.

	Ja	Nej
3. Vi vet på ett ungefär hur länge man ätit potatischips.	☐	☐
4. Europa var den första världsdelen där man sålde potatischips.	☐	☐
5. Det fanns mer än en orsak till att man började äta mer potatischips under 1900-talet.	☐	☐

Följande fråga svarar du på muntligt.

6. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?

Textpaket 3, text 3

Sömn

Alla behöver sova, människor som djur. Men varför? Inte ens forskare vet svaret på det. Eller vad som händer när vi sover. Men att vi behöver sova – det råder det inget tvivel om. Utan sömn dör vi.

Sömn är ett slags vila. Fast du märker inte vad som händer runt omkring dig. På sätt och vis kan man säga att du är medvetslös när du sover. Men inte så djupt att du inte kan bli väckt.

Sömncykeln

Sömnen sker i återkommande cykler som är ungefär 90 minuter långa. Varje sömncykel består av fem stadier, se diagrammet över sömncykeln.

Drömsömn och djupsömn

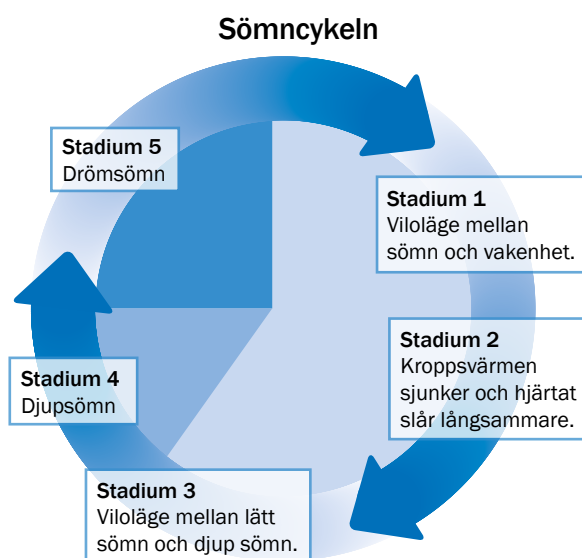
Det femte stadiet kallas för drömsömn.

Då rör sig ögonen snabbt och det är då vi drömmer. Drömsömnen är ytlig, det vill säga vi sover inte så djupt.

Drömsömnen återkommer var 90:e minut och pågår ungefär en fjärdedel av vår sömnperiod. Ett annat stadium är djupsömnen. Det är då kroppen återhämtar sig och vi blir bättre på att lära oss nya saker. Under djupsömnen stärks kunskaperna så att de enklare fastnar i vårt minne.

Sova ikapp

Om du är uppe jättesent en dag är det lätt att tro att du behöver sova dubbelt så mycket nästa natt. Men det stämmer inte. Kroppen är rätt bra på att ersätta förlorad sömn. När du sovit för lite tar du igen det genom att sova djupare.



Frågor till ”Sömn”

Vilka påståenden stämmer in på vad som skrivs om sömn i texten?

Sätt ett kryss i rutan för Ja eller Nej efter varje påstående.

	Ja	Nej
1. Forskarna vet varför människor behöver sömn.	☐	☐
2. Under drömsömnen sover man ytligt.	☐	☐
3. Vi drömmer större delen av natten	☐	☐
4. Det är lättare att bli väckt före drömsömnen än efter drömsömnen.	☐	☐

Fortsätt meningen genom att sätta ett kryss i rutan för det svar som du tror är rätt.
Du får bara sätta ett kryss.

5. Om man har sovit för lite en eller två nätter ...
- A ☐ behöver man sova dubbelt så mycket nästa natt för att ta igen sömnen.
- B ☐ kan kroppen kompensera det genom att sova djupare nästa natt.
- C ☐ måste man gå och lägga sig extra tidigt nästa kväll för att ersätta förlorad sömn.

Följande fråga svarar du på muntligt.

6. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?

Textpaket 3, text 4

Mjolk

Insändare till en tidning

I Sverige får alla elever lunch i skolan och till maten serveras ofta mjölk. På senare tid har man börjat diskutera om det verkligen är bra att dricka mjölk. Här får du läsa vad två olika personer tycker om att det serveras mjölk i skolan.

1.

Ge skolbarnen vatten i stället för mjölk

Komjölk i skolan är inte naturligt. Människan är den enda art på jorden som konsumerar en annan arts mjölk.

En omfattande studie från Uppsala universitet, som vi kunde läsa om i tidningen i onsdags, vänder upp och ned på våra gamla okritiska föreställningar om komjölk. Forskarna har funnit att ett högt intag av mjölk är kopplat till kortare livslängd och fler benbrott.

Komjölk är varken naturligt eller bra för folkhälsan och miljön. Därför är det hög tid att vi tar bort komjölken från svenska skolor och att vi i stället lär barnen nya dryckesvanor som är bättre för miljön: nämligen att släcka törsten med vatten.

Anders Svensson

Representant för föreningen Ät vegetariskt

2.

Mjölk behövs till maten i skolan

Svar till Anders Svensson

Anders Svensson vill inte att barn ska få mjölk i skolan. Vi och FN tycker tvärtom – alla barn är värda gratis mjölk i skolan.

Mjölk innehåller 18 av 22 näringsämnen som vi behöver varje dag och ger en stor trygghet när det gäller näring under barnens dag i skolan. I länder där det råder brist på mat kan skolmjölken vara en livsviktig källa till näring för många barn. Dessutom har nya studier visat att en skollunch inte innehåller tillräckligt med näring om barnen inte får mjölk till maten.

Näringsforskare Ulla Rosander vid Högskolan i Kristianstad, har analyserat näringsinnehållet i den skolmat som barn i 10-årsåldern i tre skolor i en stad i Sverige åt under en vecka. Skolorna hade identiska lunchmenyer. Resultaten visade att det var viktigt för barnen att dricka mjölk till maten, och extra viktigt för barn som äter små portioner eller inte hinner få i sig tillräckligt med mat på lunchrasten. Mjölken behövdes för att barnen skulle få i sig tillräckligt med bland annat kalcium, vitamin B12 och magnesium. Därför har mjölken en självklar plats i skolan.

Petra Strandberg

Representant för Sveriges mjölkbönder

Frågor till ”Insändare till en tidning om mjölk”

Sätt ett kryss i rutan för det svar som du tror är rätt. Du får bara sätta ett kryss.

1. Varför tycker Strandberg att mjölk är viktigt för skolbarn?
A ☐ Mjölk gör att barnen äter mer i skolan.
B ☐ Mjölk gör att man lever längre.
C ☐ Mjölk innehåller många näringsämnen.

2. Varför tycker Svensson att skolbarnen ska dricka vatten i stället för mjölk?
A ☐ Vatten är billigare än mjölk.
B ☐ Vatten är bättre för miljön.
C ☐ Vatten släcker törsten bättre.

3. Vad har forskningen visat, enligt texterna?
A ☐ Att det finns både positiva och negativa effekter av att dricka mjölk.
B ☐ Att skolmaten har ett tillräckligt högt näringsinnehåll utan mjölk.
C ☐ Att en hög konsumtion av mjölk ger starkare ben.

4. Varför skriver Strandberg i tidningen?
A ☐ Hon vill förklara varför hon tycker att Svensson har fel.
B ☐ Hon vill förklara varför det är bra för miljön med vatten.
C ☐ Hon vill inte att barnen ska äta för litet mat i skolan.

Vilka påståenden stämmer in på vad som skrivs om mjölk i texten?

Sätt ett kryss i rutan för Ja eller Nej efter varje påstående.

- | | Ja | Nej |
|---|--------------------------|--------------------------|
| 5. Svensson påstår att man lever kortare om man dricker för mycket mjölk. | ☐ | ☐ |
| 6. Svensson och Strandberg hänvisar till samma forskare i sina insändare. | ☐ | ☐ |
| 7. Forskarna verkar vara överens om mjölkens effekter. | ☐ | ☐ |

Följande frågor svarar du på muntligt.

8. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?
9. Vilken av texterna övertygade dig mest? Kan du berätta hur du tänker då?

Textpaket 3, text 5

Världens städer växer allt snabbare

Urbaniseringen i världen fortsätter i en allt snabbare takt. Enligt FN:s prognos väntas stadsbefolkningen växa med totalt 2,4 miljarder fram till år 2050. Och för att alla ska få plats kan städerna komma att bredda ut sig på en yta som motsvarar Indien.

Under 1900 talet växte befolkningen som bodde i städerna världen över från 220 miljoner till 2,8 miljarder människor. Och 2008 bodde enligt FN för första gången fler människor i städer och tätorter än på landsbygden.

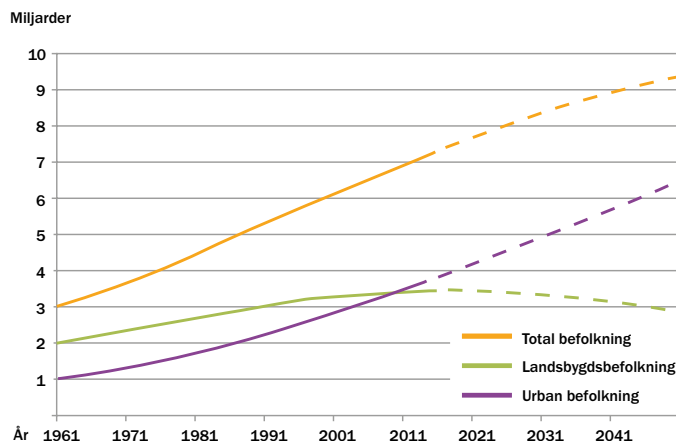
Under 2013 uppskattades den globala stadsbefolkningen till cirka 3,6 miljarder människor, men enligt FN:s prognoser förväntas den uppgå till cirka 5 miljarder 2030 och passera 6 miljarder 2050. I Europa, Nord- och Sydamerika lever redan merparten av befolkningen i städer och tätorter, medan Afrika och Asien står inför en dramatisk urban tillväxt.

Växande städer både ett problem och en möjlighet

Växande städer innebär på många sätt en stor utmaning eftersom den snabba urbaniseringen leder till både hälso- och miljöproblem. Det kan exempelvis handla om luftföroreningar och bristande sanitära förhållanden. Samtidigt erbjuder de växande storstäderna möjligheter för många människor som saknas på landsbygden, såsom fler arbetstillfällen, bättre hälso- och sjukvård samt möjlighet till utbildning.

Att allt fler människor bor tätt innebär också att energi- och transportbehovet kan minskas, vilket i sin tur kan bidra till att minska belastningen på klimatet.

Befolkningsutvecklingen i världen 1961–2012 och prognos 2013–2050



Frågor till ”Världens städer växer allt snabbare”

Sätt ett kryss i rutan för det svar som du tror är rätt. Du får bara sätta ett kryss.

1. Vilken blir den främsta negativa effekten av att människor flyttar till städerna, enligt texten?
A ☐ Miljön försämras i städerna.
B ☐ Städerna breder ut sig.
C ☐ Transportbehoven ökar.

2. Ungefär hur många människor tror man kommer att bo i städer 2040?
A ☐ Ca 6,4 miljarder
B ☐ Ca 3,6 miljarder
C ☐ Ca 5,7 miljarder

3. Vilket är det främsta skälet till att stadens befolkning växer, enligt texten?
A ☐ Det är mer miljövänligt i städerna.
B ☐ Det är bättre levnadsvillkor i städerna.
C ☐ Det är lättare att förflytta sig i städerna.

4. Hur fördelades världens befolkning mellan städer och landsbygd 1961?
A ☐ Ungefär dubbelt så många människor bodde på landsbygden som i städerna.
B ☐ Fler människor bodde i städerna än på landsbygden.
C ☐ Lika många människor bodde i städerna som på landsbygden

Följande frågor svarar du på muntligt.

5. Kan du med egna ord kort berätta vad texten handlar om?
6. I texten står det att fler och fler kommer att bo i städer. Vilka fördelar tror du att det kan finnas med att i stället bo på landsbygden? Kan du berätta hur du tänker då?

Litteratur

Aisopos. Den girige. I: *Aisopos' fabler*. Ny översättning av Erik Hedén med illustrationer av Arthur Rackham. 1919. Stockholm: Svenska andelsförlaget. (bearbetad)

Aronsson, Karin & Stellan Ottosson, 1993. Lejonet och räven. I: K. Aronsson & S. Ottosson; illustrationer I-K Eriksson & M. Korotyńska, *Min läsebok Blå rosen*. 2:a uppl. Stockholm: Liber. (bearbetad)

Borgström, Håkan, 2010. Sover kroppen när du sover? I: H. Borgström. 2010. *Kroppens mysterier*. Enskede: Borgströms Förlag. (bearbetad)

Carlberg, Jonas, 2014. Mjölken behövs till skolmaten. *Upsala Nya tidning*. Insändare. Publicerad 2014-11-11. (bearbetad)

En karta över en ö. Kartan och frågorna anpassade från IEA Reading Literacy Study. 1990. International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). The Hague: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), IEA Secretariat¹.

Harrison, Dick, 2014. Hur länge har vi ätit potatischips? Historiebloggen. *Svenska Dagbladet* <http://blog.svd.se/historia/2014/09/28/hur-lange-har-vi-ait-potatischips/?fromMobile=true> Publicerad 2014-09-28. Hämtad 2014-10-19. (bearbetad)

Moström, Jerker, 2013. Världens städer växer allt snabbare. SCB. Statistiska centralbyrån. <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Varldens-stader-vaxer-allt-snabbare/#> Publicerad 2013-10-10. Hämtad 2015-01-08. (utdrag)

Paulsson, Jonas, 2014. Ge barnen havremjolk i stället. *Upsala Nya Tidning*. Insändare. Publicerad 2014-11-04. (bearbetad)

Åström, Karin, 2001. Skorpionen – ett spindeldjur med gadd. I: S. Andersson, K. Åström & S. Rune. *Boken om världen*. Stockholm: Liber. (Utdrag)

Bilder

Lejonet och räven. Eriksson, Inga-Karin, 1993. I: K. Aronsson & S. Ottosson; illustrationer I-K Eriksson & M. Korotyńska, *Min läsebok Blå rosen*. 2. uppl. Stockholm: Liber.

Fotografi på skorpion. Hämtad 2015-06-24
[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Emperor_scorpion_or_Imperial_scorpion_\(Pandinus_imperator\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Emperor_scorpion_or_Imperial_scorpion_(Pandinus_imperator).jpg)

Fotografi på potatischips. Hämtad 2015-02-03
https://pixabay.com/p-476359/?no_redirect

¹ Att IEA:s skrifter, studiematerial och undersökningar med organisationens tillstånd får användas för forsknings- och utbildningsändamål ska inte tolkas som att IEA medverkat i eller godkänt någon del av forskningen, eller rapporteringen kring den, eller de utbildningsprogram vari materialet används.